

på, hvorfor Elvira Madigan flygtede, et indtryk der underbygges af artiklen fra *Illustreret Tidende*. Bogen, der er rigt illustreret bibringer læseren et udmærket indtryk af samtiden og afrundes med en beretning om en engelsk selvmordstragedie samme år, der ikke i aviserne betegnes som et Mayerling- eller Vetsradrama, men en engelsk Madigantragedie.

Henrik Vedel-Smith

Lise Gotfredsen og Hans Jørgen Frederiksen: *Troens billeder. Romansk kunst i Danmark*. (Systime, 1987). 376 s., 160 ill.

Ret få danske kunsthistorikere forsker i romansk kunst, men emnet interesserer mange. Den foreliggende bog er meget bemærkelsesværdig ved sin kvalitet, sit omfang og sit formidlende sigte. På én gang fremlægger den, ud fra en ikonografisk-ikonologisk tilgangsvinkel, nye analyser af mange enkeltværker og har samtidig indførende håndbogskaraktter for en bred vifte af studerende.

Bogen er struktureret i tre dele: først redegøres for en række generelle forhold og problemstillinger såsom den romerske kirke og det romanske billedes sammenhæng med liturgien og den teologiske litteratur. I anden del »Fra Syndefald til Dommedag« gennemgås udformningen af de to testamenter mange motiver i de danske kalkmalerier, skulpturer og på de gyldne altre. Tredje del fokuserer på »Den kæmpende kirke« og det jordiske liv med rytterkampsmotiverne, helgener m.m. Bogen, der er forsynet med forskellige index, bl.a. over teologer, er uundværlig for alle, der på forskellige niveauer er engageret i udforskningen af dansk middelalderkunst.

Lars Dybdahl

Danske kalkmalerier. Senromansk tid 1175-1275. Redaktører Ulla Haastrup og Robert Egevang. Nationalmuseet. (Christian Ejlers Forlag, 1987). 216 s., 348 kr.

To bind er tidligere udkommet i denne lovende serie på i alt syv om danske kalkmalerier; de er blevet anmeldt af mig i disse spalter.

Perioden er denne gang Valdemarstiden; den indledes med kirkemødet i Ringsted, hvor Knud Lavard helgenkåredes, og sønnen Knud kronedes som hans efterfølger. De følgende år herskede der fred og samdrægtighed mellem krone og kirke, kulminerende i tiden under Valdemar den Store og hans rådgiver, ærkebiskop Absalon. Sidste del af perioden karakteriseres af uro og opløsningstendenser, indre modsætninger i kongeslægten, og strid mellem kronen og kirken, mundende ud i ærkebiskop Jakob Erlandsens fængsling 1259. Hans død 1274 afslutter perioden.

I 1100-årene begyndte Europa at præges af en fælles kulturs påvirkninger; det spores også i Danmark, der fulgte godt trop med udlandet. Da de første gråbrødre- og sortebrødreordener oprettedes i Italien, varede det ikke længe, før bevægelsen bredte sig til Danmark, hvor der opførtes klostre til disse to ordener i en række danske købstæder i 1230'erne og 40'erne. Teglstensproduktion, genopdaget i Italien i 1100 årenes begyndelse, blev ligeledes udbredt herhjemme, og mange bygninger i det nye materiale, herunder også kirker, opførtes fra omkring 1150.

Mens den første del af den romanske periode, de foregående 100 år, havde været præget af en vis ensartethed i stil og emnevalg, skete der i den efterfølgende tid flere ændringer. Nye værkstedsgrupper opstod, og det i andre dele af landet. Specielt i egnene omkring